

U Z N E S E N I E

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci navrhovateľa **S. Š.**, bývajúceho v I., zastúpeného JUDr. M. Ď., advokátom v N., proti odporcom **1/ I. S.**, bývajúcej v N., **2/ Š. K.**, bývajúcemu v N., za účasti vedľajšieho účastníka na strane odporcov **S.**, so sídlom v B., v zastúpení A., so sídlom v B., o **náhradu škody**, vedenej na Okresnom súde Nitra pod sp. zn. 25 C 183/2000, o dovolaní navrhovateľa proti rozsudku Krajského súdu v Nitre zo 14. apríla 2010 sp. zn. 5 Co 246/2009, takto

r o z h o d o l :

Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudok Krajského súdu v Nitre zo 14. apríla 2010 sp. zn. 5 Co 246/2009 **z r u š u j e** a vec mu vracia na ďalšie konanie.

O d ô v o d n e n i e

Návrhom zo 14. augusta 2000 sa navrhovateľ domáhal proti odporcom, zodpovedajúcim za škodu spôsobenú následkom dopravnej nehody z 12. decembra 1997, mimoriadneho zvýšenia odškodnenia za bolesť a za sťaženie spoločenského uplatnenia podľa § 7 ods. 3 vyhlášky č. 32/1965 Zb. o odškodňovaní bolesti a sťaženia spoločenského uplatnenia (ďalej len „vyhláška č. 32/1965 Zb.“) vo výške 2 880 000 Sk (95 598,49 €) za bolesť a vo výške 6 720 000 Sk (223 063,31 €) za sťaženie spoločenského uplatnenia.

Okresný súd Nitra (čiastočným) rozsudkom z 19. júna 2001 č.k. 25 C 183/00-71 uložil odporcom 1/, 2/ povinnosť spoločne a nerozdielne zaplatiť navrhovateľovi odškodnenie za bolesť v sume 2 225 250 Sk (73 856,47 €) do 3 dní od právoplatnosti rozsudku. Vo zvyšku (654 750 Sk – 21 733,72 €) ohľadne odškodnenia za bolesť konanie zastavil (§ 96 ods. 1 O.s.p.). Uviedol, že navrhovateľ 12. decembra 1997 pri dopravnej nehode, zavinenej odporcom 2/ na motorovom vozidle vo vlastníctve odporkyne 1/, utrpel ťažkú ujmu na zdraví. Súd dospel k záveru, že vzhľadom na uvedené skutočnosti, sú dané dôvody hodné osobitného zreteľa pre mimoriadne zvýšenie odškodnenia za bolesť podľa § 7 ods. 3 vyhlášky

č. 32/1965 Zb. Za primerané zvýšenie pritom považoval 60-násobok základného bodového ohodnotenia, t.j. $1\,256,25 \times 30 \text{ Sk}$ (hodnota jedného bodu) $\times 60 = 2\,261\,250 \text{ Sk}$ (75 059,75 €), z ktorej sumy odpočítal už vyplatenú sumu 36 000 Sk (1 194,98 €).

Krajský súd v Nitre na odvolanie odporcov a vedľajšieho účastníka uznesením zo 16. decembra 2002 sp. zn. 5 Co 425/01 rozsudok súdu prvého stupňa v napadnutej (vyhovujúcej) časti zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie. Uviedol, že neboli splnené predpoklady pre rozhodovanie o mimoriadnom zvýšení odškodnenia za bolesť spočívajúce v ustálení zdravotného stavu navrhovateľa.

Okresný súd Nitra (po pripustenej zmene návrhu, ktorým sa navrhovateľ domáhal odškodnenia za bolesť v sume 4 428 000 Sk – 146 982,67 €, zodpovedajúcej 80-násobku základného bodového ohodnotenia a za sťaženie spoločenského uplatnenia v sume 3 967 500 Sk – 131 696,87 €, zodpovedajúcej 100-násobku základného bodového ohodnotenia) v poradí druhým rozsudkom zo 16. mája 2006 č.k. 25 C 183/2000-384 uložil odporcom 1/, 2/ povinnosť spoločne a nerozdielne zaplatiť navrhovateľovi sumu 6 219 000 Sk (206 432,98 €) a náhradu trov konania v sume 441 071 Sk (14 640,87 €), na účet súdu trovy štátu v sume 72 200 Sk (2 396,60 €) a súdny poplatok v sume 373 140 Sk (12 385,98 €), všetko do 3 dní od právoplatnosti rozsudku. Návrh v časti o zaplatenie sumy 2 176 500 Sk (72 246,56 €) zamietol a vo zvyšku (nad sumu 8 395 500 Sk – 278 679,54 €) konanie zastavil (§ 96 ods. 1 O.s.p.). Uviedol, že navrhovateľovi bola pri dopravnej nehode z 12. decembra 1997 zavinenej odporcom 2/ – vodičom motorového vozidla, ktorého prevádzkovateľom bola odporkyňa 1/, spôsobená škoda na zdraví. Dospel k záveru, že sú dané dôvody (hodné osobitného zreteľa) pre mimoriadne zvýšenie odškodnenia za bolesť a za sťaženie spoločenského uplatnenia podľa § 7 ods. 3 vyhlášky č. 32/1965 Zb. Vykonaným dokazovaním mal preukázané, že navrhovateľ pri dopravnej nehode utrpel ťažkú ujmu na zdraví, následkom ktorej bola dlhodobá a opakovaná hospitalizácia, 30 operačných zákrokov do roku 2001 a následne množstvo ďalších zákrokov pri úplnej, či lokálnej anestézii a dlhodobá liečba. Navrhovateľ trpel značnými bolesťami. K dopravnej nehode pritom došlo v čase, keď mal navrhovateľ 32 rokov, bol zamestnaný ako majster a samostatný odborný referent s perspektívou ďalšieho profesionálneho rastu. V súčasnosti je plne invalidným, pripútaným na invalidný vozík, osobou zdravotne ťažko postihnutou s mierou funkčnej poruchy 50 %. Takýto stav mu neumožňuje vykonávať pôvodné zamestnanie, obmedzuje ho v rodinnom živote, pretože potrebuje pomoc inej osoby a neumožňuje mu zapájať sa do diania

okolo seba a do spoločenských aktivít v mieste bydliska. Následky dopravnej nehody mali vplyv na manželské spolužitie, prejavujúce sa v intímnej sfére a nemožnosti mať ďalšie deti (jediná dcéra mala v čase dopravnej nehody 8 rokov) a medzi ním a manželkou sa vytvoril vzťah ošetrovateľky a pacienta. Súd prvého stupňa pri úvahe o rozsahu zvýšenia odškodnenia za bolesť a za sťaženie spoločenského uplatnenia vychádzal (okrem následkov dopravnej nehody na zdravotnom stave navrhovateľa) aj z matematicko-právnej logiky, keď právny stav aplikoval na finančné možnosti odporov cez ich poistenie u vedľajšieho účastníka, pretože ustanovenie § 7 ods. 3 vyhlášky č. 32/1965 Zb. (na rozdiel od jeho výkladu v minulosti) treba aplikovať na všetkých občanov Slovenskej republiky, ktorí sú si podľa Ústavy Slovenskej republiky všetci rovní a každý z nich má svoje práva. Za primerané zvýšenie odškodnenia za bolesť považoval 70-násobné zvýšenie základného bodového ohodnotenia, t.j. $1\,845 \times 30 \times 70 = 3\,874\,500 \text{ Sk} - 128\,609,83 \text{ €}$ a zvýšenie odškodnenia za sťaženie spoločenského uplatnenia 60-násobné zvýšenie základného bodového ohodnotenia, t.j. $1\,322,5 \times 30 \times 60 = 2\,380\,500 \text{ Sk} - 79\,018,12 \text{ €}$, čo spolu predstavuje sumu $6\,255\,000 \text{ Sk} - 207\,627,96 \text{ €}$, z ktorej po odpočítaní už vyplatených súm navrhovateľovi priznal sumu $6\,219\,000 \text{ Sk} - 206\,432,98 \text{ €}$. O trovách konania rozhodol podľa § 142 ods. 1 O.s.p., o trovách štátu podľa § 148 ods. 1 O.s.p. a o súdnom poplatku podľa § 2, § 5 ods. 1 zákona č. 71/1992 Zb. o súdnych poplatkoch.

Krajský súd v Nitre na odvolanie navrhovateľa a vedľajšieho účastníka (v poradí druhým rozhodnutím) rozsudkom z 12. septembra 2007 sp. zn. 5 Co 177/2006 rozsudok súdu prvého stupňa zmenil vo vyhovujúcej časti tak, že odporcom 1/, 2/ uložil povinnosť zaplatiť navrhovateľovi spoločne a nerozdielne sumu $3\,758\,400 \text{ Sk} (124\,756,02 \text{ €})$, v časti týkajúcej sa výroku o náhrade trov konania tak, že odporcom 1/, 2/ uložil povinnosť zaplatiť navrhovateľovi spoločne a nerozdielne náhradu trov konania v sume $248\,379 \text{ Sk} (8\,244,67 \text{ €})$ na účet právneho zástupcu a v časti výroku o poplatkovej povinnosti tak, že odporcom 1/, 2/ uložil povinnosť zaplatiť spoločne a nerozdielne súdny poplatok za návrh v sume $150\,336 \text{ Sk} (4\,990,24 \text{ €})$ na účet súdu, všetko do troch dní od právoplatnosti rozsudku. Vo zvyšku návrh zamietol a v časti týkajúcej sa zamietnutia návrhu o zaplatenie sumy $2\,176\,500 \text{ Sk} (72\,246,56 \text{ €})$, ako aj v časti o náhrade trov konania štátu rozsudok súdu prvého stupňa potvrdil. Žiadnemu z účastníkov nepriznal náhradu trov odvolacieho konania. Stotožnil sa so záverom prvostupňového súdu, podľa ktorého sú dané dôvody (hodné osobitného zreteľa) pre mimoriadne zvýšenie odškodnenia za bolesť a za sťaženie spoločenského uplatnenia

podľa § 7 ods. 3 vyhlášky č. 32/1965 Zb. Uviedol, že odškodnenie za bolesť a za sťaženie spoločenského uplatnenia treba vnímať ako dve relatívne samostatné a na sebe nezávislé zložky náhrady škody. Obe majú charakter nemateriálnej ujmy a ako nároky rýdzo osobnej povahy, predstavujú pre poškodeného možnosť obstarat' si náhradné požitky za prežité a prežívané utrpenia, strasti a obmedzenia v živote následkom škody na zdraví. Vychádzajúc zo znaleckého dokazovania, z ktorého vyplýva rozsah poranení a s nimi spojených utrpení a bolestí navrhovateľa následkom dopravnej nehody z 12. decembra 1997, ku ktorým treba prirátat' aj bolesti spojené s prekonanou tracheotómiou, laparotómiou, plastikou svalovo kožným lalokom, odberom kožných transplantátov, odberom spongiózy odstránením nekrotických kostí a pod. dospel odvolací súd k záveru, že primeraným zvýšením odškodnenia za bolesť je 40-násobné zvýšenie základného bodového ohodnotenia. V porovnaní so súdom prvého stupňa akceptoval počet bodov 1525 a nie 1845, pretože tento počet bodov znalec (MUDr. P. O.) určil po zvýšení podľa ods. 6 a 7 Prílohy vyhlášky č. 32/1965 Zb. Preto za dôvodný považoval nárok na odškodnenie za bolesť vo výške 1 830 000 Sk – 60 744,87 € (1 525 x 30 x 40). Pri odškodnení za sťaženie spoločenského uplatnenia v porovnaní so súdom prvého stupňa dospel odvolací súd k záveru o primeranosti jeho zvýšenia vo výške 50-násobku základného bodového ohodnotenia, t.j. 1322,5 x 30 x 60 = 1 983 750 Sk – 65 848,44 €. Zohľadnil pritom najmä skutočnosť, akým spôsobom sa ujma na zdraví prejavila v živote navrhovateľa. Je nepochybné, že navrhovateľ zostal obmedzený v základných životných funkciách, stratil zamestnanie, stal sa invalidným a je pripútaný na invalidný vozík. Napriek tomu, že je ženatý, vzhľadom na charakter poranení, je obmedzený aj jeho intímny život. Navrhovateľovi, po odpočítaní už vyplatených súm, potom priznal celkove sumu 3 758 400 Sk (124 756,02 €). O trovách konania rozhodol podľa § 224 ods. 1 v spojení s § 142 ods. 1 O.s.p., o trovách štátu podľa § 148 ods. 1 O.s.p. a o súdnom poplatku podľa § 2, § 5 ods. 1 písm. a/, § 18 ods. 2 zákona č. 71/1992 Zb. o súdnych poplatkoch.

Najvyšší súd Slovenskej republiky uznesením z 31. marca 2009 sp. zn. 2 Cdo 27/2008 na dovolanie navrhovateľa zrušil rozsudok krajského súdu vo výroku, ktorým bol rozsudok okresného súdu zmenený tak, že návrh na odškodnenie za bolesť a za sťaženie spoločenského uplatnenia sa vo zvyšku (vo výške od 3 758 400 Sk – € do 6 219 000 Sk – €) zamietla a vo výroku, ktorým bol zmenený rozsudok okresného súdu vo výroku o náhrade trov konania, poplatkovej povinnosti a vec mu v rozsahu zrušenia vrátil na ďalšie konanie

z dôvodu nepreskúmateľnosti a nedostatku dôvodov, pre ktoré považoval v porovnaní so súdom prvého stupňa za primeraný iný násobok zvýšenia odškodnenia za bolesť a odškodnenia za sťaženie spoločenského uplatnenia.

Krajský súd v Nitre (v poradí tretím rozhodnutím) rozsudkom zo 14. apríla 2010 sp. zn. 5 Co 246/2009 rozsudok súdu prvého stupňa v napadnutej vyhovujúcej časti nad sumu 124 756,02 € (3 758 400 Sk) do sumy 206 432,98 € (6 219 000 Sk) zmenil tak, že návrh zamietol. Odporcom 1/, 2/ uložil povinnosť zaplatiť navrhovateľovi náhradu trov konania 10 677,42 € na účet právneho zástupcu a na účet súdu spoločne a nerozdielne súdny poplatok za návrh v sume 4 990,24 €, všetko do troch dní od právoplatnosti rozsudku. Dospel k záveru, že v prípade bolestného je primerané zvýšenie vo výške 40-násobku základného bodového ohodnotenia, čo pri počte bodov 1 525 a hodnote bodu 30 Sk, predstavuje sumu 1 830 000 Sk (60 744,81 €). Od tejto sumy treba odpočítať sumu 19 350 Sk (642,30 €) a sumu 36 000 Sk (1 194,98 €), ktoré boli vedľajším účastníkom už navrhovateľovi vyplatené. Odvolací súd sa nestotožnil so záverom súdu prvého stupňa, že primeraným je zvýšenie odškodnenia za bolesť vo výške 70-násobku základného bodového ohodnotenia, ktorý pritom vychádzal aj z nesprávneho počtu bodov 1 845. Za nesprávny považoval postup, pri ktorom súd prvého stupňa pri zvýšení odškodnenia za bolesť uvádzal počet operácií 31, pretože ich bolo 16 (znalecký posudok znalca MUDr. P. O.). Uviedol, že pri rozsahu zvýšenia odškodnenia za bolesť treba akceptovať skutočnosť, že navrhovateľ utrpel poranenia ako krvácanie pod pavúčnicou mozgu, vnútrokľbovú zlomeninu, zlomeninu pravej a ľavej očné, vpáčenie čelovej kosti, zlomeninu čuchových kostí, zlomeninu jabĺčka, vnútrokľbovú zlomeninu píšľaly vpravo, zlomeninu hrany jamky bedrovej kosti, pohmoždenie pľúc, zlomeninu ôsmeho a deviateho rebra, krvácanie pod obal pečene a sepsa. Treba tiež zohľadniť aj to, že navrhovateľ prekonal tracheotómiu, laparotómiu, plastiku svalovo kožným lalokom, odber kožných transplantátov, odber spongiózy odstránením nekrotických kostí a pod. Aj pri komplexnom ponímaní utrpených bolestí navrhovateľom odvolací súd sa nestotožnil s rozsahom zvýšenia odškodnenia za bolesť priznanej súdom prvého stupňa, pretože toto nezodpovedá rozsahu zdravotného poškodenia a najmä rozsahu utrpených bolestí následkom dopravnej nehody. Poznamenal pritom, že navrhovateľ môže byť odškodnený iba v súvislosti s už utrpenými a prekonanými bolesťami a nie aj v súvislosti s bolesťami, ktoré sa len očakávajú (napr. operácia bedrového kĺbu). Pokiaľ ide o výšku náhrady za sťaženie spoločenského uplatnenia odvolací súd dospel k záveru, že primeraným je 50-násobné

zvýšenie základného bodového ohodnotenia, čo predstavuje sumu 1 983 750 Sk – 65 848,44 € (t.j. 1 322,5 bodov x 30 x 50). Vychádzal zo skutočnosti, že v čase dopravnej nehody mal navrhovateľ 32 rokov, bol zamestnaný a mal založenú vlastnú rodinu. Tiež vyvíjal priemerné aktivity v oblasti kultúrneho, spoločenského a športového života. Po stabilizácii zdravotného stavu je navrhovateľ plne invalidnou osobou s mierou funkčnej poruchy 50 %, ktorá je odkázaná na invalidný vozík. Niektoré devastačné poranenia dolnej končatiny navrhovateľa vzbudzujú súcit a ľútosť. Vzhľadom na charakter niektorých poranení a jeho prevažujúcu imobilitu je navrhovateľ obmedzený aj v intímnom živote. Napriek týmto obmedzeniam sa odvolací súd nestotožnil so záverom prvostupňového súdu, že primeraným zvýšením odškodnenia za sťaženie spoločenského uplatnenia je 60-násobok základného bodového ohodnotenia. Navrhovateľ pred dopravnou nehodou nebol takou osobou, ktorá by vyvíjala mimoriadne aktivity v oblasti politického, spoločenského a športového života. Podľa názoru odvolacieho súdu je 50-násobné zvýšenie základného bodového ohodnotenia primerané tým aktivitám, ktoré navrhovateľ vykonával pred dopravnou nehodou a tiež je primerané obmedzeniam navrhovateľa vo všetkých sférach života, ktoré ho po dopravnej nehode postihli. O náhrade trov konania (prvostupňového a dovolacieho) rozhodol podľa § 224 ods. 2 O.s.p. v spojení s § 142 ods. 3 O.s.p. a o poplatkovej povinnosti podľa § 2, § 5 ods. 1 písm. a/, § 18 ods. 2 zákona č. 71/1992 Zb. o súdnych poplatkoch.

Proti tomuto rozsudku krajského súdu podal dovolanie navrhovateľ. Navrhol, aby dovolací súd rozsudok odvolacieho zmenil tak, že odporcom 1/, 2/ uloží povinnosť zaplatiť mu spoločne a nerozdielne sumu 81 676,95 € a náhradu trov dovolacieho konania vo výške 2 012,10 € do troch dní. Namietal nesprávne právne posúdenie veci odvolacím súdom (§ 241 ods. 2 písm. c/ O.s.p.). Nestotožnil sa so záverom odvolacieho súdu o primeranosti zvýšenia odškodnenia za bolesť a odškodnenia za sťaženie spoločenského uplatnenia. V prípade bolestného považoval rozhodnutie aj za nepreskúmateľné, pretože odvolací súd nezdôvodnil, prečo v porovnaní so súdom prvého stupňa považoval za správne základné bodové ohodnotenie v počte bodov 1 525, z ktorého aj následne vychádzal pri určení rozsahu zvýšenia. Zdôraznil, že správne a spravodlivé je bodové ohodnotenie vo výške 1 845 bodov, vychádzajúce zo znaleckého posudku znalca MUDr. P. O. č. X., účastníkmi konania akceptovaného. Vyhláška č. 32/1965 Zb. totiž v žiadnom zo svojich ustanovení, ani vo svojich prílohách, obsahujúcich zásady pre hodnotenie bolesti a sťaženia spoločenského uplatnenia, neupravuje, že do základného počtu bodov, z ktorého sa vychádza pri stanovení

výšky základnej náhrady bolestného a sťaženia spoločenského uplatnenia pred jej zvyšovaním podľa jej ustanovenia § 7 ods. 3, sa nezahŕňajú body bolestného, ktoré lekár priznal poškodenému v rámci bodového hodnotenia bolestného za napr. bolestivejší spôsob liečby, za operácie, infekcie rán a pod. Reštriktívny výklad ustanovenia § 7 ods. 3 vyhlášky č. 32/1965 Zb. prezentovaný odvolacím súdom, pokiaľ ide o určenie základnej náhrady bolestného, od ktorej sa odvíja zvýšenie odškodnenia za bolesť, považoval za neprípustný, v rozpore s touto vyhláškou a poškodzujúci jeho právo na primerané zvýšenie bolestného nad sumu vyplývajúcu zo súčiny priznaných bodov a sumy 30 Sk za každý bod. V súvislosti s rozsahom odškodnenia za bolesť bolo treba podľa jeho názoru akceptovať to, že následkom dopravnej nehody pri utrpených zraneniach prežíval špecifikované bolesti. Pri úvahe o primeranosti zvýšenia odškodnenia za ich prežitie bolo nevyhnutné tiež vziať zreteľ nielen na bolesti pri vzniku popísaných zranení, ale aj na, s tým priamo súvisiace, sťaženie zdravotnej bolesti prejavujúce sa ako stavy únavy, strasti z obmedzenia pohybu, bezvládnosť po dobu hospitalizácie, fyzické útrapy spojené s umelou ventiláciou, s bezvedomím, psychickými strastami vyvolanými strachom o svoje uzdravenie a zaradenie do normálneho života. Všetko sú bolesti, za ktoré mu podľa vyhlášky č. 32/1965 Zb. patrí odškodnenie za bolesť. Zdôraznil, že v prípade ťažkého šoku a septického stavu išlo o závažné dôsledky zranení s bezprostredným ohrozením života, ktoré si v liečbe vyžadovalo intenzívnu starostlivosť na oddelení ARO s infúziou, analgetickou, antibiotickou a vazopresorickou terapiou. Preto trval na doplatení zvyšnej sumy titulom bolestného (po odpočítaní už vyplatenej a priznanej sumy) vo výške 1 890 750 Sk (62 761,40 €). Ani v prípade odškodnenia za sťaženie spoločenského uplatnenia nesúhlasil s výškou priznanou mu odvolacím súdom, lebo jej zvýšenie na 50-násobok považoval s ohľadom na svoje sťažené, ba až zmarené možnosti uplatniť sa v živote, za neadekvátne. V súvislosti s posúdením primeranosti zvýšenia odškodnenia za sťaženie spoločenského uplatnenia uviedol, že od skončenia liečby zranení utrpených pri dopravnej nehode, trpel, a aj v súčasnosti (viac ako 13 rokov po nehode) trpí uvedenými následkami. Tieto mu výrazným spôsobom znemožňujú aktívnu účasť na rodinnom, pracovnom, športovom a inom spoločenskom živote. Pokiaľ ide o prognózu zlepšenia jeho zdravotného stavu v budúcnosti, nie je, napriek absolvovaniu náročnej liečby, veľmi priaznivá, dokonca mu hrozí amputácia ľavej dolnej končatiny nad kolenom v stehne v dôsledku opakovaného prepuknutia infekcie v dôsledku chronickej osteomyelitíde, ktorou naďalej trpí. Poukázal na to, že už nikdy nebude môcť chodiť, či postaviť sa sám na vlastné nohy bez toho, aby k tomu nepotreboval cudziu pomoc, barle, či

invalidný vozík. Veľmi závažnou je tá skutočnosť, že pravdepodobne už nikdy nebude môcť splodiť ďalšieho potomka a je výrazne obmedzený v intímnom živote so svojou manželkou, čo má za následok ochabnutie ich citového vzťahu. Podľa jeho názoru sa treba zamyslieť aj nad tým, aký vplyv mala dopravná nehoda na psychický stav. Na celú situáciu sa treba pozrieť tiež aj z ekonomického hľadiska, lebo napriek produktívnemu veku už nie je schopný pracovať v takej miere, ako pred nehodou a celé financovanie nákladov spojených s vedením domácnosti je na pleciach jeho manželky a dieťaťa. Preto trval na primeranosti zvýšenia odškodnenia za sťaženie spoločenského uplatnenia v rozsahu 60-násobku a tým na doplatení titulom sťaženia spoločenského uplatnenia sumy 569 850 Sk – 18 915,55 € (po odpočítaní už vyplatených a priznaných súm). Uvedené zvýšenie, ku ktorému po vykonanom dokazovaní dospel okresný súd, zodpovedá rozsahu sťaženia a obmedzenia možnosti uplatniť sa produktívne v spoločenskom živote ako následku prežitých bolestí, fyzických aj duševných, v dôsledku dopravnej nehody ešte v roku 1997.

Vedľajší účastník navrhol dovolanie zamietnuť. Nesúhlasil s tvrdením navrhovateľa, že odvolací súd nesprávne právne vec posúdil, lebo pri určení primeranosti zvýšenia odškodnenia za bolesť a za sťaženie spoločenského uplatnenia išlo len o vyhodnotenie vykonaných dôkazov v rámci úvahy súdu. Námietku navrhovateľa týkajúcu sa základu, z ktorého bolo treba pri zvýšení náhrady za bolesť vychádzať, považoval za nedôvodnú. Uviedol, že ak už súd bolestné zvyšuje podľa § 7 ods. 3 je namieste, aby sa zaoberal len základným počtom bodov, nakoľko zvýšenie z už lekárom zvýšeného počtu bodov, nie je možné. Základný počet bodov (čo je v zmysle logického výkladu počet bodov pred zvýšením) je predsa 1 525 a ostatné body boli pridelené lekárom len ako zvýšenie niektorých položiek, z ktorého však už nie je možné ďalšie navýšenie súdom požadovať. Nehovoriac už o tom, že položky, ktoré už boli zvýšené lekárom na dvojnásobok, by boli zvýšené v prípade navrhovateľom požadovaného 70-násobku fakticky 140-násobné. Stotožnil sa s rozsahom zvýšenia odškodnenia za bolesť a za sťaženie spoločenského uplatnenia odvolacím súdom zodpovedajúcim vykonanému dokazovaniu.

Odporcovia 1/, 2/ sa k dovolaniu nevyjadřili.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací (§ 10a ods. 1 O.s.p.) po zistení, že dovolanie podal včas účastník konania (§ 240 ods. 1 O.s.p.) zastúpený advokátom (§ 241 ods. 1 O.s.p.) proti rozhodnutiu, ktoré možno napadnúť týmto opravným prostriedkom (§ 238

ods. 1 O.s.p.) preskúmal napadnutý rozsudok podľa § 242 ods. 1 O.s.p. a bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 243a ods. 1 O.s.p.) dospel k záveru, že napadnutý rozsudok treba zrušiť.

Dovoláním možno napadnúť právoplatné rozhodnutia odvolacieho súdu, pokiaľ to zákon pripúšťa (§ 236 ods. 1 O.s.p.).

Dovolanie je tiež prípustné proti rozsudku odvolacieho súdu, ktorým bol zmenený rozsudok súdu prvého stupňa vo veci samej (§ 238 ods. 1 O.s.p.).

Ak tento zákon neustanovuje inak, pre konanie na odvolacom súde platia primerane ustanovenia pred súdom prvého stupňa (§ 211 ods. 3 O.s.p.).

Z ustanovenia § 125 O.s.p. vyplýva, že za dôkaz môžu slúžiť všetky prostriedky, ktorými možno zistiť stav veci, najmä výsluch svedkov, znalecký posudok, správy a vyjadrenia orgánov obce, fyzických osôb a právnických osôb, listiny, ohliadka a výsluch účastníkov konania. Pokiaľ nie je spôsob vykonania dôkazu predpísaný, určí ho súd.

V zmysle ustanovenia § 220 O.s.p. odvolací súd zmení rozhodnutie súdu prvého stupňa, ak nie sú splnené podmienky ani na potvrdenie (§ 219 O.s.p.), ani na jeho zrušenie (§ 220 ods. 1 O.s.p.).

Ak odvolací súd má za to, že súd prvého stupňa dospel na základe vykonaných dôkazov k nesprávnym skutkovým zisteniam, dokazovanie v potrebnom rozsahu opakuje sám (§ 213 ods. 3 O.s.p.).

Z uvedených zákonných ustanovení vyplýva, že predpokladom toho, aby odvolací súd mohol zmeniť napadnuté rozhodnutie súdu prvého stupňa, ak má za to, že súd prvého stupňa dospel na základe vykonaných dôkazov k nesprávnym skutkovým zisteniam a na ním založených následných právnych záveroch, je opakovanie dokazovania v potrebnom rozsahu odvolacím súdom nevyhnutným. Podmienkou zmeny rozhodnutia v takomto prípade je teda skutočnosť, že odvolací súd opakuje v potrebnom rozsahu dokazovanie, na základe ktorého dospeje k skutkovému stavu, odlišnému od skutkového stavu zisteného prvostupňovým súdom, tvoriaceho podklad pre rozhodnutie v danej veci.

Dovolací súd z obsahu spisu zistil, že odvolací súd z dokazovania vykonaného súdom prvého stupňa vyvodil odlišné skutkové zistenia a na ich základe aj právne závery, ako súd

prvého stupňa bez toho, aby vo veci vykonal potrebné dokazovanie (zopakovanie alebo doplnenie).

Ak sa chcel odvolací súd odchýliť od skutkových zistení súdu prvého stupňa na základe bezprostredne pred ním vykonaných dôkazov, mal dokazovanie v zmysle § 213 ods. 3 O.s.p. sám v potrebnom rozsahu opakovať a zadovážiť si tak rovnocenný podklad pre odlišné hodnotenie dôkazov v zmysle § 132 O.s.p. Len takýto postup je v súlade so zásadou priamosti a ústnosti civilného procesu, ktoré zásady zostali zachované aj po účinnosti novely Občianskeho súdneho poriadku vykonané zákonom č. 273/2007 Z.z. vrátane novely uskutočnenej zákonom č. 384/2008 Z.z. Je neprípustné, aby odvolací súd k svojim odlišným skutkovým zisteniam vedúcim k záveru o inej primeranosti zvýšenia odškodnenia za bolesť a odškodnenia za sťaženie spoločenského uplatnenia, dospel na základe prehodnotenia dôkazov vykonaných súdom prvého stupňa.

Odvolací súd podľa týchto ustanovení a zásad v danej veci nepostupoval. Vo svojom zmeňujúcom rozhodnutí vychádzal z dôkazov vykonaných súdom prvého stupňa, na základe ktorých ale dospel k iným skutkovým zisteniam, z ktorých vyvodil iný právny záver bez toho, aby doplnil dokazovanie vykonané súdom prvého stupňa.

Predmetom konania je navrhovateľom uplatnený nárok na mimoriadne zvýšenie odškodnenia za bolesť a odškodnenia za sťaženie spoločenského uplatnenia podľa § 7 ods. 3 vyhlášky č. 32/1965 Zb.

Súdy oboch nižších stupňov dospeli k zhodnému záveru, že sú dané dôvody (hodné osobitného zreteľa) pre zvýšenie základného bodového ohodnotenia tak odškodnenia za bolesť, ako aj za sťaženie spoločenského uplatnenia podľa uvedeného zákonného ustanovenia. V porovnaní so súdom prvého stupňa odvolací súd, vychádzajúc zo skutkového stavu zisteného súdom prvého stupňa, považoval za primeraný iný násobok zvýšenia odškodnenia za bolesť a odškodnenia za sťaženie spoločenského uplatnenia. Pri odškodnení za bolesť odvolací súd vychádzal aj z rozdielneho základného bodového ohodnotenia (z 1 525 bodov a súd prvého stupňa z 1 845 bodov).

Z obsahu zápisnice odvolacieho súdu z pojednávania dňa 14. apríla 2010 (č.l. 514), na ktorom došlo aj ku konečnému rozhodnutiu nevyplýva, že by boli zopakované dôkazy vykonané súdom prvého stupňa, alebo že by bolo aspoň doplnené dokazovanie na okolnosti

potrebné pre posúdenie primeranosti zvýšenia základného bodového ohodnotenia bolestného a sťaženia spoločenského uplatnenia určeného znalcom (nad rozsah už priznanej a vyplatenej sumy). Odvolací súd nezopakoval dokazovanie ani výsluchom samotného navrhovateľa (právneho zástupcu), prípadne nedoplnil dokazovanie výsluchom znalca.

Krajský súd pre odlišný skutkový záver o primeranosti zvýšenia odškodnenia za bolesť a za sťaženie spoločenského uplatnenia podľa § 7 ods. 3 vyhlášky č. 32/1965 Zb. nezopakoval, prípadne nedoplnil dokazovanie na okolnosti týkajúce sa opodstatnenosti výšky nároku uplatneného navrhovateľom.

Odvolací súd si tak nezdovážil rovnocenný zákonný procesný podklad pre odlišné hodnotenie dôkazov v zmysle § 132 O.s.p., a preto sú jeho skutkové a na ne nadväzujúce právne závery týkajúce sa nároku navrhovateľa na zvýšenie odškodnenia za bolesť a za sťaženie spoločenského uplatnenia predčasné a dovolaciemu súdu neprislúcha v súčasnom štádiu konania oprávnenie na ich hodnotenie.

Treba uviesť, že podľa § 7 ods. 3 vyhlášky č. 32/1965 Zb. môže súd odškodnenie za bolesť a za sťaženie spoločenského uplatnenia primerane zvýšiť i nad sumu ustanovenú v odsekoch 1 a 2 tohto ustanovenia v prípadoch hodných osobitného zreteľa.

V súlade s citovaným ustanovením mimoriadne zvýšenie odškodnenia za bolesť a za sťaženie spoločenského uplatnenia prichádza do úvahy len vo výnimočných prípadoch, t.j. v prípadoch hodných osobitného zreteľa. Súd ich môže v týchto prípadoch primerane zvýšiť nad stanovené najvyššie sadzby odškodnenia, avšak takéto zvýšenie vykonané v rámci voľnej úvahy súdu musí byť vždy náležite odôvodnené s prihliadnutím k mimoriadnej povahe a okolnostiam konkrétneho prípadu. Úvaha súdu o primeranosti zvýšenia nie je neobmedzená, lebo vyhláška tým, že rámcovo stanovila predpoklady pre vznik nároku na základné odškodnenie a pre vznik nároku na jeho mimoriadne zvýšenie, určila súčasne hľadiská, na ktoré treba vziať zreteľ a ktoré v ich vzájomnej nadväznosti usmerňujú úvahu súdu o miere primeranosti zvýšenia vo výnimočných prípadoch hodných osobitného zreteľa. V prejednávanej veci súdy nižších stupňov vychádzali nielen z rozdielneho základného bodového ohodnotenia bolestného (súd prvého stupňa z 1 845 bodov a odvolací súd z 1 525 bodov), ale rozdielne posúdili aj primeranosť zvýšenia odškodnenia za bolesť a za sťaženie spoločenského uplatnenia. Súd prvého stupňa považoval za primerané zvýšenie odškodnenia za bolesť na 70-násobok základného bodového ohodnotenia v rozsahu 1 845

bodov a odškodnenia za s'azenie spoločenského uplatnenia na 60-násobok základného bodového ohodnotenia v rozsahu 1 322,5 bodov. Odvolací súd, vychádzajúc z nezmeneného skutkového stavu zisteného súdom prvého stupňa (dokazovanie nezopakoval ani nedoplnil), považoval za primerané zvýšenie odškodnenia za bolesť na 40-násobok v rozsahu 1 525 bodov a odškodnenia za s'azenie spoločenského uplatnenia na 50-násobok základného bodového ohodnotenia v rozsahu 1 322,5 bodov. Ak však odvolací súd mení súdom prvého stupňa priznanú výšku odškodnenia za bolesť a za s'azenie spoločenského uplatnenia z dôvodu, že za primeranú považuje náhradu inú (v danom prípade nižšiu), musí v odôvodnení zmeňujúceho rozhodnutia vysvetliť dôvody potreby zmeny náhľadu na primeranosť, teda musí poukázať na určité konkrétne skutkové alebo právne významné okolnosti a s poukazom na ne vysvetliť, prečo a z akých dôvodov dospel k záveru, že primeranou nie je náhrada, ktorú určil súd prvého stupňa, ale náhrada iná (v danom prípade nižšia). Keďže odvolací súd pri zmene rozhodnutia (§ 220 O.s.p.) svojím rozhodnutím nahradzuje rozhodnutie súdu prvého stupňa, musí jeho rozhodnutie aj v tomto smere obsahovať úplné a výstižné odôvodnenie zahŕňajúce výklad opodstatnenosti, pravdivosti, zákonnosti a spravodlivosti výroku rozsudku. Len také rozhodnutie možno označiť za preskúmateľné (§ 157 ods. 2 O.s.p. v spojení s § 211 O.s.p.). V tomto smere napadnutý rozsudok v plnom rozsahu preskúmateľný nie je, lebo neobsahuje dostatočné vysvetlenie dôvodov, pre ktoré odvolací súd dospel v porovnaní so súdom prvého stupňa k odlišným záverom nielen v otázke základného bodového ohodnotenia odškodnenia za bolesť, ale aj v otázke násobku primeraného zvýšenia základného bodového ohodnotenia odškodnenia za bolesť a za s'azenie spoločenského uplatnenia. Odvolací súd, ktorý pri zmene rozhodnutia súdu prvého stupňa nepostupoval podľa § 213 ods. 3 O.s.p., v odôvodnení svojho rozhodnutia ani nevymedzil (nešpecifikoval) konkrétne dôvody, pre ktoré považoval za základný počet bodov za bolesť (len) 1 525 bodov a pre ktoré znížil násobok základného bodového ohodnotenia priznaného navrhovateľovi prvostupňovým súdom (zo 70-násobku na 40-násobok odškodnenia za bolesť a zo 60-násobku na 50-násobok odškodnenia za s'azenie spoločenského uplatnenia). Ani preto nemal Najvyšší súd Slovenskej republiky možnosť posúdiť opodstatnenosť a dôvodnosť zmeny rozsudku súdu prvého stupňa odvolacím súdom, a teda ani preskúmať (ne)správnosť právneho záveru odvolacieho súdu, na čo poukázal už vo svojom rozhodnutí z 31. marca 2009 sp. zn. 2 Cdo 27/2008.

Z uvedeného vyplýva, že konanie odvolacieho súdu je postihnuté inými vadami, majúcimi za následok nesprávne rozhodnutie vo veci (§ 241 ods. 2 písm. b/ O.s.p.). K takýmto vadám bol povinný prihliadnúť, i keby neboli uplatnené ako dôvod prípustného dovolania (§ 243b ods. 2, 3 O.s.p.).

V novom rozhodnutí rozhodne súd znova o trovách pôvodného konania a dovolacieho konania (§ 243d ods. 1 O.s.p.).

Toto rozhodnutie prijal senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky pomerom hlasov 3 : 0.

P o u č e n i e : Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.

V Bratislave 22. februára 2012

JUDr. Daniela Švecová, v.r.
predsedníčka senátu

Za správnosť vyhotovenia : Jarmila Uhlířová